

Balansen mellom tillit og kontroll

Berit Rokne

Grunnleggende verdier for akademisk virksomhet

- ***åpenhet,***
- ***etterprøvbarehet,***
- ***vitenskapelig redelighet***
 - ***Ikke plagiere***
 - ***Ikke fabrikkere***
 - ***ikke forfalske***
- ***kritisk diskusjon***
 - ***Handlingsplan for akademisk redelighet ved UiB, 2009-2012***

God forskningspraksis (NENT 2007)

- Forsker og forskningsinstitusjon har ansvar for å utøve sannferdig forskningspraksis
- Forskeren har individuelt ansvar for egen forskningsvirksomhet, forskningstema og metode, samt kvalitet i resultater
- Forskeren skal respektere andre forskeres bidrag og følge standarder for forfatterskap og samarbeid
- Forskeren skal i sin forskningsvirksomhet følge nasjonale og internasjonale reguleringer for å ivareta etiske og sikkerhetsmessige hensyn

Akademisk redelighet

Basert på tillit eller kontroll ?

Akademisk redelighet

- Bygge opp akademisk redelighet ved opplæring og lett tilgjengelig informasjon for studenter og ansatte

MEN

- Må også ha rutiner for håndtering av forskningsetiske spørsmål og praksis ved mistanke om uredelighet

Rutiner/retningslinjer

- Viktig for
 - de som en anklage gjelder og de som har noe å klage på
 - Saksgang/ansvarsforhold

Redelighetsutvalget ved Universitetet i Bergen

Reglement vedtatt av Universitetsstyret 14.4.2011

Innhold:

§ 1. Etablering

§ 2. Redelighetsnorm

§ 3. Utvalgets mandat

§ 4. Sammensetning

§ 5. Arbeidsform

§ 6. Saksbehandling ved det aktuelle fakultet

§ 7. Saksbehandling i Redelighetsutvalget

§ 8. Følger av brudd på redelighetsnormer

Hvordan gå fram når det kan settes spørsmål om god forskningspraksis ?

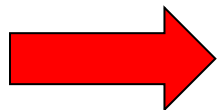
- Saken meldes og behandles på lavest mulig nivå
 - Institutt/fakultet (egen komite ?)
- Saken meldes skriftlig
 - Muntlig først ?
- Informasjon til den/de det klages på
 - Alle må bli hørt

Hvordan gå fram når det kan settes spørsmål om god forskningspraksis ?

- Saken utredes
 - Obs habilitet
- Saken løses ?
- Informasjon til
 - Lokalt
 - Rektor
 - redelighetsutvalg
 - Nasjonalt
 - Granskningsutvalget

Men noen ganger.....

- Den som melder saken blir ikke hørt
- Habilitetsproblemer
- Sakens kompleksitet
- Måten saken er blitt behandlet på

REDELIGHETSUTVALGET

Men.....

- Hvis en sak kommer direkte til RU så sendes saken over til det aktuelle fakultet for å få den mest mulig opplyst og kommentert av alle parter
- RU kan og sende saken til GU for vurdering

Hva gjør institusjon og hva gjør GU ?

- Det tilhører ikke forskningsinstitusjonene å avgjøre om personer har opptrådt uredelig etter forskningsetikkloven. Institusjonene skal slå fast hva som har skjedd og hvilke brudd på god forskningsetikk som har forekommet og gi sanksjoner på dette
- Et vedtak i GU kan påklages

Saker som har blitt behandlet i RU ved UiB

Problemstillinger knyttet til:

- Forfatterskap
- Plagiering
- Opphavsrett
- Andre saker med spørsmål om god forskningspraksis

Hvem har klaget inn:

- Enkeltpersoner ved UiB har meldt inn saker
- Eksterne har klaget inn studenter/ansatte ved UiB direkte eller via Det nasjonale granskningsutvalget.

Utfordringer ved behandling av sakene

- Tidsperspektiv
 - Sak kan ligge langt tilbake i tid
- Ivaretagelse av den som melder sak og den som blir anklaget
- Saksbehandlingstid
- Sensitive saker – krav om offentlighet
- Institusjonens ansvar vs enkeltforsker
- Etikk vs jus

Oppsummert

- Skap en god forskningskultur
- Vær synlig på hvordan saker skal behandles
- Ivareta enkeltpersoner
- Lær av tidligere saker (samarbeid mellom institusjoner ?)
 - Lokale
 - nasjonale

**Kontroll må
baseres på tillit**

”

Redelighetsutvalget ved UiB

§ 1. Etablering

Redelighetsutvalget (RU) ble opprettet av Det akademiske kollegium i møte 23.03.2000 for å bidra til å forebygge uredelighet i forskningen og behandle saker hvor det er mistanke om brudd på vitenskapelige redelighetsnormer.

§ 4. Sammensetning

Redelighetsutvalget består av prorektor som fast medlem og to medlemmer til, oppnevnt av Universitetsstyret. Funksjonstiden for disse medlemmene er den samme som for Universitetsstyret.

Utvalget kan innkalle inntil to andre personer, eksterne eller interne, som sakkyndige til å bistå dem i vurderingen av den aktuelle sak. Den ene av disse bør som hovedregel være jurist, den andre bør være en erfaren forsker med kompetanse innenfor det fagområdet som uredelighetspåstandene er knyttet til. Denne eller disse inngår som medlem av utvalget i behandlingen av den aktuelle saken.

Forvaltningslovens regler om inhabilitet legges til grunn for behandlingen i utvalget.

Kollegiesekretariatet er sekretariat for utvalget.

§ 3. Utvalgets mandat

- Med utgangspunkt i forskningsetikklovens definisjon vil påstand om avvik fra god vitenskapelig praksis, i form av plagiering, forfalskninger og fabrikasjon av data, kunne forelegges utvalget. Dette gjelder også andre mulige alvorlige brudd som uberettiget forfatterskap, bevisst feilaktig presentasjon og fortolkning av data eller manipulering av data.
- Utvalget har også anledning til å behandle andre saker hvor det er mistanke om grove brudd på god vitenskapelig praksis, men det understrekes at de påståtte brudd på redelighetsnormer eller avvik fra god vitenskapelig praksis alltid må fremstå som bevisst eller grovt uaktsomt.

§ 6. Saksbehandling ved det aktuelle fakultet

- Saker som gjelder uredelighet eller brudd på god vitenskapelig praksis meldes til dekanatet ved det aktuelle fakultet.
- En sak skal fremlegges skriftlig og bør inneholde en begrunnelse eller en sannsynliggjørelse for at den påståtte uredelighet eller handling i strid med god vitenskapelig praksis har funnet sted. Det skal føres dokumentasjon for at den som klagen gjelder, har handlet slik som hevdet og vedkommende skal selv ha fått anledning til å uttale seg.

§ 6. Saksbehandling ved det aktuelle fakultet, forts.

- Dersom dekanatet finner grunnlag for å løse saken på en måte som kan aksepteres av de berørte, avsluttes saken på denne måten og dekanatet sender en kort rapport om dette til Redelighetsutvalget.
- Dersom dekanatet avviser saken, sendes også en kort rapport om dette til Redelighetsutvalget.
- Dersom dekanatet ikke finner grunnlag for å løse saken på en måte som kan aksepteres av de berørte, men finner grunn til å gå videre med saken, skal den forberedes og legges frem for Redelighetsutvalget.

§ 7. Saksbehandling i Redelighetsutvalget

- Redelighetsutvalget avgjør om en mottatt sak skal realitetsbehandles eller avvises. Hvis den avvises, skal den sendes tilbake til fakultetet med en begrunnelse for avvisningen.
- Finner utvalget at betingelsene for realitetsbehandling er til stede, legges fakultetets utredning og spørsmål til grunn. Dersom nye opplysninger eller anførsler kommer frem etter at utvalget har tatt saken til behandling, skal disse som hovedregel henvises til fakultetet for vurdering først.
- Når en sak er ferdigbehandlet, utarbeider utvalget en begrunnet uttalelse som meddeles angjeldende fakultet og andre som har en berettiget interesse i å få informasjon om resultatet.

Følger av brudd på redelighetsnomer

- Dersom RU kommer fram til at det foreligger uredelighet eller brudd på god vitenskapelig praksis skal RU orientere den innklagedes arbeidsgiver og gi råd om tiltak som bør følge av utvalgets vurdering
 - Tilbaketrekking eller endring av vitenskapelig arbeid
 - Retting av forfatterangivelser
 - Rapportering av sak til offentlige myndighet
 - Politianmeldelse

§ 7. Saksbehandling i Redelighetsutvalget, forts.

- En avgjørelse i Redelighetsutvalget er ikke et enkeltvedtak som kan påklages til høyere organ, men utvalgets begrunnede uttalelse vil kunne inngå dersom fakultetet eller annen med berettiget interesse ønsker saken brakt videre inn for Granskingsutvalget. Saken kan også sendes til Granskingsutvalget dersom særlige grunner taler for det.
- Redelighetsutvalget inngir rapport om de saker det behandler til Granskingsutvalget. Saker som er avvist, nevnes kort med avvisningsgrunn.
- Redelighetsutvalget utarbeider årsmelding som forelegges Universitetsstyret

”

